

SOFAR

ב"ה

5785. nisan XXVIII. évfolyam 1. szám, 2025. április ★ A Nyíregyházi Zsidó Hitközség lapja

Előző hónapban (ádár) emlékeztünk Mózes születésének és halálának évfordulójára

Gondolatok a közelgő Peszach ünnepről

Peszach (+4)

A „Peszach” szó jelentése: elkerülés. Mert elkerülte az Örökkévaló Egyiptomban a rabszolgasorban sínylődő Izrael fiainak házáat az elsőszülöttek halála idején. Mindazon házakat, amelyeknek ajtófélfáját megjelölték az áldozati bárány vérével. Ezt követően olyan kapcsolódva távoztak Egyiptomból, hogy nem volt idő megkeleszteni a tésztájukat. A kivonulás emlékének tiszteletére nemzedékről nemzedékre megünnepeljük a kovásztalan kenyér ünnepét. A rabszolgá sorból szabad, egységes néppé válást. Az ünnep hét (nyolc) napig tart. Az első két nap estéjén szédert (ünnepi vacsorát) tartunk. Jelképes ételeket fogyasztunk, meghatározott rend (széder) szerint. Felolvassuk a bölcsseink által összeállított Hágáda-t, mely elbeszéli a kivonulás történetét és egyben útmutató, a megemlékezés, az est, végrehajtási rendjében is. A négyes szám kiemelkedő ezen az estén! Például ilyenkor négy pohár bort iszunk. A gyermek négy kérdést tesz fel, négyféle emberről van szó. Négy cselekedet az Örökkévalótól:- kivezetlek Egyiptom szolgaságából;- megváltalak benneteket;- népemmel teszlek benneteket;- megmentelek benneteket.

Ennek szellemében most én is négy gondolatot szeretnék kiemelni, bölcsseink, tanáraink és szerény gondolataimmal kiegészítve:

- CSELEKEDETEK. A nép, amely bölcsseink szerint a lépcsőfok legalsó fokára kerül, és éppen nem asszimilálódik az egyiptomi társadalom népei közzé. Amelyet az Örökkévaló az utolsó 24. órában kivezet. Vállalják azt a veszélyt, hogy az egyiptomiak szentként tisztelt állatát feláldozzák, ezzel megváltva magukat, készülnek a kivonulásra. „-És örködjetek a kovásztalan kenyér fölött...” –Hogy ne váljon cháméc-cé. Josijá rabbi azt mondja: – „Ne úgy olvasd, hogy „et hámácot (המץ)” [azaz a kovásztalan kenyeret], hanem inkább úgy, hogy „et hámicvot (המץ)” [azaz a micvákat]*. Ami arra tanít bennünket, hogy amiképpen a mácot sütésénél is ügyeljünk, nehogy megerjedjen a macesz, ugyanúgy azt sem szabad engednünk, hogy a micvák „megerjedjenek”! Hanem ha alkalmad adódik teljesíteni egy micvát, teljesítsd azonnal!” A Mindenható nem késlekedett megcselekedni, amit kellett és a nép is megcselekedte, amit nekik parancsolt.

- KORLÁTOK. A nép, amely látta, megtapasztalta a csodákat, amely tanúja volt a Mindenható erejének, ezen erő megnyilvánulási formáinak, megérkezik a Sás-tenger partjára. Azt érzékeli, hogy egérfogóba kerültek, hisz nincs hová menekülni a Fáraó és serege elől. Ezért fohászkodni kezdenek a Mindenhatóhoz, hogy változtassa meg a Fáraó szándékát. Csillapítsa annak dühét, hogy ne pusztítsa el őket. Mikor azt tapasztalják, hogy ez nem változik akkor a viselkedésük átvált egy elkeseredett zsörtölődésbe. Aztán megtörténik az újabb csoda! A Sás-tenger szétválk! A történelmi eseményen a csodán túl, milyen jól tükrözi az ember korlátoltságát, mert az ember csak azokban a lehetőségekben képes gondolkodni, amit az értelme el bír képzelni. A Mindenható viszont olyan megoldást választ, amit ma is nehezen tudunk elképzelni. Ehhez ma is szükségünk van a hitünkre!

Fotó: Fényes György

- A NEGYED. A Hágádában szereplő négy allegorikus fiú közül csak egy, a „Gonosz” kérdezi azt: „Má háávodá házot láchem?” - Minek nektek ez a szertartás? Ő az aki kivonja magát a közösségből. Aki megszakítja a hagyományt. Aki nem tesz eleget annak a bibliai parancsnak, mely szerint: „beszélj el fiadnak”! Talán a zsidóság egy negyede valóban elvesz az asszimiláció tengerében. A múltban is, a jelenben is. Viszont a többség vállalja, hogy

őseink szolgák voltak és az Örökkévaló felszabadította őket. Őket és minket is!

- MINDENNAP. „És legyen ez jelképként kezeden és emlékeztetőként szemeid között, hogy az Örökkévaló ígéje legyen a szádban, mert Ő erős kézzel kihozott Egyiptomból!” (2Mózes 13:9.) Olyan jelentőségteljes ez az esemény, hogy a mindennapjainkban is többször megjelenik (Semá Jisráél ima), jelképeivel együtt. A mindennapi életünk része! Minden alkalommal emlékeztet a szabadságra! A szabad akarat, a szabad döntés ajándékára!

- Plusz egy pohár bor, plusz egy gondolat.

A széder estén kitöltjük a negyedik pohár bort, Eljáhu próféta serlegével együtt. Helyet hagyva neki, a jövőre nézve várakozással tele! Majd kinyitjuk az ajtót, jelezve, hogy nem félünk semmitől, mert ez az „Örködés Éjszakája”.

Azt gondolom, hogy minden kor, minden peszachjának megvolt a maga félelme. Minden korban és ma is készen kell, hogy álljunk. Készen arra, hogy megszabaduljunk saját rabigáinktól! Szembe nézni azzal a ténnyel, hogy ehhez mit kell tennünk! Talán megtanulni kezelni azt a változó világot, melyben a virtuális világ nem létező piramisait építjük? Helyesen használni azt a mesterséges intelligenciát, mely talán kitágítja korlátozott gondolataink tudását? Megszabadulni az internet által alattomosan rabságba kötő kötelektől, mely elrabolja lelkünket a közösségtől, barátoktól, családtól és az Egyetlen Istentől! Ne legyünk az egy negyed! Ne hagyjuk el Istent, mert Ő ment meg minket! Ne hagyjuk el őseink hagyományait, szokásait! Őrizzük meg, jelképeinket! Használjuk! Hisz ott vannak az ajtófélfáinkon, a reggeli imában a kezünkön a szemeink között!! Féltve vigyázzuk az ajándékba kapott szabadságunkat! Ha elveszítjük, a gyermekeink, az unokáink szabadságát veszítjük el! Amikor jót kell cselekednünk, amikor cselekednünk kell, akkor ne habozzunk, ne féljünk megtenni!

Kívánom, hogy az ünnep közeledtével mindenki merjen és tudjon szembenézni a lelkét rabságban tartó dolgokkal! Döntsünk jól! Legyünk szabadok! Hiszen a lehetőséget megkaptuk!! Üljünk le közösen a Közösségünk, „nagy családunk” felszabaduló ünnepi asztalához. Éljük át a megváltás, a megmenekülés, a szabadulás, a közösség élményét, **közösen!!** És meséljük el gyermekeinknek, unokáinknak...

הג פסח כשר ושמח

Jemoze

Nyíregyháza 2025 - 5785

* micva: jótett

AKTUALITÁSOK

A nyíregyházi Hitközség is megünnepte Zájin Ádárt. Ádár hónap 7-e (azaz Zájin Ádár) Mózes születésének és halálának a napja. Mózes 120 évig élt, pontos sírhelye nem ismert. Az Örök-kévalón kívül senki sem volt jelen a halálakor. Szokás sok helyen ilyenkor halvacsorát tartani, hiszen a hónap csillagjegye a halak, és azt is mondják, hogy ádár hónapban megsokasodnak az ember örömei. A Szent Egylet, azaz a Chevra Kadisa tagjai böjtöt

tartanak ilyenkor, ahogy ez közösségekben is szokás, mivel a böjt, az ima és a megtérés bűnbocsánatot hoz Izrael népének, ez egy cádik* halálakor sincs másképp.

*igaz ember

*Forrás: Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár
Címlap kép: BZSH Weboldal*

A Purim ünnep alkalmából a zsinagógában a közösség meghallgatta Eszter történetét, a Megillát Gervai Lajos olvasta fel. A délutáni vidám álarcos összejövetelen a zenét Rosenfeld Dániel vezetésével a kiváló Avinu együttes szolgáltatta, a gyerekek szórakoztatásáról Pancsi bohóc gondoskodott.

A gyermekeknek Eszter, Mordechaj és Ahasverus esetét Hámánnal mesélő formában Csatlós Tamás adta elő. „Slachmónesz” bőségesen akadt, így enni-innivalóból sem volt hiány.

Glück Gábor

Fotók: Fényes György

„Jó volna megállítani az időt”

A Madách Díj átvételekor - Makrai Richárd fotója (2024)

Januárban nagyszerű vallásközi koncertet adott városunkban – más egyházak kántoraival együtt – a nyíregyházi gyökerekkel rendelkező világhírű zsidó főkantor, dr. Nógrádi Gergely. Ebből az alkalomból beszélgettünk vele életről, családról, éneklésről, irodalomról.

Mesélne a családi indíttatásról, a tanulmányairól?

Anyám szépen énekelt és lelkes zenerajongó volt, apai részről pedig világhírű kántort tudhattunk a családjában: nagyapám húgát, aki kivételes hangjának köszönhetően, hogy túlélte Auschwitzot. Szerették hallgatni az SS tisztek. Ami a tanulmányaimat illeti: három diplomám van és egy doktorátusom. Két magasan jegyzett zeneakadémiának is hallgatója lehettem, első diplomámat azonban az ELTE Bölcsészkarán szereztem.

Életrajza szerint tíz oktatási intézménynek volt tanulója. Melyik iskoláját tartja a legmeghatározóbbnak a fejlődése szempontjából?

A kőszegi Jurisich Miklós Gimnáziumot, ahol érettségiztem.

Mennyi ideig élt Jeruzsálemben és mit csinált ott?

Két évig. Nemzetközi Kapcsolatok és Muzikológia szakos hallgató voltam a Jeruzsálemi Héber Egyetemen.

Miben áll ma egy zsidó kántor hivatása?

A mai közösségi és vallási élet egészen más kihívások elé állítja a zsidó kántorokat, mint a száz évvel ezelőtti. Fogalmazzunk diplomatikusan: a huszonegyedik századra, meglátásom szerint, háttérbe szorult a kántorművészeti és a liturgiai jártasság más, közösségformáló és -megtartó képességekkel szemben.

Beszéljünk az Európa legjobb kántorhangja díjáról!

Leedsben, 2015-ben Európa elsőszámú kántorhangjának kiáltott ki az Európai Kántorszövetség. Hangsúlyozom, nem a legjobb kántornak, csupán a legfigyelemreméltóbb hangnak.

A kántorének, illetve a zsidó zene a fájdalom, vagy az életöröm és a vidámság műfaja inkább?

Ahogy a liturgiánkban, úgy a vallásunkban, az ünnepeinkben is minden hangulati sík megtalálható.

„A kántorság boldoggá tesz” – nyilatkozza valahol. Kifejtene?

Helyemen vagyok, szeretet vesz körül, megbecsül a közösségem. Jó volna megállítani az időt.

Mi jut eszébe a budai Fankel Zsinagóga közösségéről, amelyet tizenhetedik éve szolgál kántorként?

Család – családi viták nélkül. Az elmúlt tizenhét évben soha, egyetlen egyszer sem léptem át kedvetlenül, nyűgösen vagy csüggedten a zsinagóga küszöbét. Egyszerűen nagyon szeretem a „frankelesek”!

Egymás utáni két évben két elismerést is kapott Washingtonban. Megtisztelő volt a konzultól és egy szenátortól átvenni a kitüntetések. Azóta is igyekszem méltónak lenni az elismerésekhez.

Ötvenkilenc könyve van, és az első hús a feleségéről szól, olvas-tam egy interjúban. Ez tényleg így van?

Egek, ezt hol nyilatkoztam és kinek? Ne higgyen el mindent a sajtónak! Mind az ötvenkilenc a feleségemről szól. Meg a gyerekeimről, meg a körülöttem élőkről. És persze magamról. Mert minden valamirevaló író akár így, akár úgy, de valamiféleképp fellelhető a könyveiben, a szereplőiben.

Klasszikusok újramesélése...

Nagy téma. Ön szerint mi a jobb: ha az ifjúság egyáltalán nem olvassa el Az arany embert meg az Odüsszeiát, vagy ha legalább az újrameséléseimen keresztül megismerkedik ezeknek a műveknek a mondani-valójával, szereplőivel? Az idő eldöntötte, hogy apámnak volt igaza, aki az egész projektet kitalálta. A kezdeti ellenkezést mára rendkívüli lelkesedés váltotta fel. A pedagógusok és a szülők megértették, hogy nem művek megcsönkítéséről van szó, hanem történetek, legendák, fontos üzenetek megmentéséről. Én persze csak az újramesélő vagyok, az érdem az ötletgazdáé. S ha már a díjakról esett szó: Nógrádi Gábor az, akit, bár generációk nőttek fel a könyvein és a filmjein, soha egyetlen hatalom sem tartott érdemesnek állami elismerésre.

Magyar nóta kategóriában első díjat nyert őszele: aranykoszorús énekes lett a magyar zsidó kántor. Hát ez hogy történt?

Egyrészt egy nótaimádó, súlyos betegséggel küzdő családtagomnak szerettem volna erőt adni az országos nótaversenyen való tiszteséges helytállással. Másrészt mindenben örömmel veszek részt, ami a nem zsidó többség és a zsidó kisebbség összetartozását hirdeti és erősíti. Meggyőződésem szerint üzenetértéke van annak, ha egy zsidó kántor magyar nótát is énekel, főleg ha

Egy különleges értékű elismerése Nógrádi Gergely művészetének

Szabadtéri koncert (2024) - Fotó Spinoza Színház

azt elfogadható színvonalon teszi. Ugyanakkor talán kevesen tudják, de a legnépszerűbb nótaszerzők között számos zsidó ember volt. A versenydarabjaimat is tőlük válogattuk a megmérettetésre felkészítő Smidéliusz Éva aranykoszorús nótáénekesssel és a kiváló primással, Toki Balogh Ernővel.

Mit és mikor énekelt a Carnegie Hallban és Veronában?

A Carnegie Hallban 2017-ben adhattam szólóestet floridai és izraeli zenészek kíséretével, az Aréna téli színházában pedig 1997-ben énekelhettem Verdi Falstaffjának egyik szerepét a világ talán legnagyobb élő baritonja, Renato Bruson oldalán.

A tanítás nem érdekli? Mondjuk a zsidó egyetemen?

Olyannyira érdekelt a tanítás, hogy a doktori fokozatot is részben

ezért szereztem meg, csakhogy közben rektorváltás lett, és... Inkább hagyjuk ezt a témát, egyszer talán, egy életvégi memoárban visszatérek majd rá, hogy a tervek és az előzetes megállapodások ellenére végül hogyan és miért nem lettem mégsem az egyetemi kántorképzés vezetője. Tanulságos történet.

„A tenorista lét nagyon stresszes lét”– nyilatkozta korábban. Kifejtene?

A tenor hangfaj a természetes férfi hangterjedelem határait feszegeti. A szólamokat gyakorta olyan hangtartományba (is) komponálták a zeneszerzők, amely tartomány úgymond (hang)akrobatikus mutatványokra kényszeríti a tenoristákat. Bizony-bizony, egy tenorista olyan izgalmakat él át egy-egy csúcsmagasságokkal tűzdelt szerep megformálása előtt, mint egy pilóta felszállás vagy landolás közben.

Fesztiválkoncert Nyíregyháza

Fotók: Nógrádi Gergely

A Mensch-díj átadásán baljárn a Frankel Zsinagóga szintén díjazott főrábbijával, dr. Veró Tamással (2024)

„Egy énekes egy évben kétszer van jó passzban”– ez mit jelent pontosan?

Ezt nálam sokkal tapasztaltabb énekművészek is így gondolják. Sőt, hozzátesszik: egy énekes évente kétszer van kiemelkedően jó állapotban hangilag, ám aznap biztosan nincs előadása. Amúgy ha egy-egy nagy énekest megkérdez a karrierje végén, hogy fel tudja-e idézni, mikor, hol és melyik szerepében szólt fantasztikusan a hangja, évszámmal, helyszínnel és pontos produkcióval képes felelni a kérdésre.

CD-k, DVD-k, könyvek, filmszerepek, koncertek, író-olvasó találkozók sorakoznak ön mögött. Melyik előadására vagy művére a legbüszkébb?

Két kedvenc „művem” az orvostanhallgató fiam és a joghallgató lányom. Igaz, esetükben a fő „alkotóművész” a feleségem.

Kinek köszönhet a legtöbbet az életében?

Nem tudok nagy meglepetéssel szolgálni: anyám, apám és a feleségem nyitják a sort, de hosszú ám a lista, melyen ott szerepelnek a jóakaróim, a tanáraink, sőt, még a gyerekeim is, akik sokkal bölcsőbb és érettebb emberré tettek.

Mi van a rosszakaróival?

Azt hiszem, nagyon kevesen vannak, akik kifejezetten ártani akartak vagy akarnak nekem. A nevük kiejtését is kerülöm. Bizonyos embereken tudni kell átnézni.

Kinek köszönhet a legtöbbet a zsidóságból?

Schöner Alfréd főrábbinak, Veró Tamás főrábbinak, és áldott emlékü Klein Ervin főkántornak. Meg kell említenem továbbá ortodox (nyíregyházi) nagyapámat is, mert ő ragaszkodott ahhoz, hogy nyolcnapos koromban briszem és tizenhárom éves koromban bármicvóm legyen, noha negyven-ötven évvel ezelőtt azért ezek nem voltak egészen maguktól értetődő döntések.

„Útközben szeretek lenni leginkább”– megmagyarázná ezt a kijelentését?

A boldogság nem egy hely. Egy irány! Szeretek felé haladni. A megérkezés, legyen szó sikerről, anyagi javakról vagy egyéb diadalról, sosem olyan jóleső, mint a cél felé tartás, vagy épp a küzdelem maga.

Nagy küzdőnek tartja magát?

Nem is tudom... Szeretek megoldozni a sikerért, értsünk bármit is siker alatt.

És ezt a küzdeni tudást-akarást a gyerekeibe is átörököltette?

Úgy tűnik. Bár nem vagyok benne biztos, hogy ez tudatos volt részemről. És abban sem, hogy ettől boldogabb emberek lesznek. Az azonban kétségtelen, hogy kitartóan és rendíthetetlenül haladnak a céljuk felé. Ez megnyugtató, különösképp, ha belegondolok, hányan adják fel az álmaikat a kortársaik közül, csak mert „megdolgozza” kissé őket az élet, vagy egyszerűen beleunnak az

egészsébe. Nincs annál szomorúbb dolog, mint amikor valaki azt kezdi unni, amiben sugárzóan tehetséges.

Mit gondol, jól választottak hivatást a gyerekei?

Legalábbis jó irányba hajóznak. Hisz ki tudja, végül hol kötnek ki... De az út, amin járnak, jó választásnak tűnik a képességeik szempontjából. És ez bizony lényeges momentum, hisz az élet valójában a választásokról, a választásainkról szól.

Miért hagyta félbe a sikeres operaénekesi pályáját két évtizede?

Ennek a konkrét okáról sokszor nyilatkoztam. Megszületett a fiam, és nem is igazán szerettem azt a hivatást, miközben az opera mind a mai napig a számomra legtöbb örömet szerző művészeti ág.

Miért nem volt igazán boldog operaénekesként?

Elsőrangú másodosztályú énekesnek tartottam magam. És ez bizony kevés volt a belső harmóniámhoz. „Ki minek nem mestere, hódéra az annak” – tartja a közmondás.

Csak ön érezte így, vagy a szakma is ezt érezte önnel?

A szakma a tenyerén hordott, tizenöt főszerepet énekelhettem el három év alatt, a Bohémélet Rodolfójától A cigánybáró Barinkáján át Offenbach Hoffmannjáig. De az volt a lényeg, hogy én mit érzek. És én közepes énekesnek éreztem magam. Vagy legalábbis hullámvölgyteljesítményűnek. Akkor meg minek, gondoltam. Középszerű operistából tengernyi van.

Koncerten (2024)

Ma sem hisz a hangjáról áradozóknak?

Nyilván őszinteséget vár el tőlem: azt hiszem, egész jó kis énekessé értem az évtizedek alatt. Mintha maga a hanganyag is nemesedett volna valamelyest, de ennél tovább nem haladnék a szerénységtelenség ösvényén.

A közösségi oldalain olvasható visszajelzések, az önről megjelent cikkek, valamint az ön környezetében élők szerint ön egy igazi örökmozgó reneszánsz ember. Az egyik ismerőse modernkori Midász királyként aposztrofálta, akinek minden arannyá válik a kezében.

Ez természetesen túlzás. De kétségkívül hajt a sikervágy, ezért rengeteget vállalkozok, és néha egészen hajmeresztő kalandokat is. Nemsoká lesz például egy örült utam: egy keddi napon Miami repülő, szerdán koncertet adok egy csodaszép helyi színházban, csütörtökön Minneapolisba repülő, pénteken-szombaton ott imádkozom, vasárnap reggel Arizonába repülő, este Phoenixben magyaroknak énekelek a helyi Lengyel Házban, hétfőn visszautazom Miami-ba...

Mindig ilyen feszített tempóban élő, nyughatatlan, ha úgy tesszük, úzóttén izgága volt?

Nincs választásom. Transzgenerációs örökség.

Szerző: dr. Sós Csaba közgazdász

Schindler bárkája

– A Túlélők Múzeuma utazó kiállítás

A program résztvevői

Idén 32 éves a Schindler listája című film, amely a Holokauszt témájának ábrázolásában vitathatatlanul az egyik legjobb alkotás. A Zachor Alapítvány az Arks Foundation nemzetközi oktatási partnereként egy olyan kétéves programban vett részt, amelynek célja, hogy öt különböző ország középiskolás diákjainak bevonásával létrehozzuk a „Túlélők Múzeumát”. A múzeumnak helyet adó gyárépületben Oscar és Emilie Schindler 1200 zsidó életét mentette meg a második világháború idején – ez ihlette a Schindler listája című filmet is.

A magyarországi tanárok 2023. márciusban egy előzetes utazás keretében juthattak ki Brnëc-be, ahol megtekintettük az egykori gyárépületeket és találkoztunk Daniel Low-Beer-el, akinek a nagypapájától vették el a náciak a háború előtt az akkori textilgyárat. Az unoka hívta életre az Ark alapítványt és ő koordinálja azt a nemzetközi projektet, amely keretében létrejöhet a múzeum, valamint a nemzetközi találkozó a diákok számára.

Magyarország hat középiskolával vett részt a nemzetközi projektben, amelyek között ott a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium is 9 diákkal, akik mind az Arany János Tehetséggondozó Programban tanulnak. A diákok 2023. júniusában a múzeum helyszínének meglátogatása során változatos programokon vettek részt, együtt gondolkodtak és inspirációt gyűjtöttek ahhoz, hogy megálmodják és közösen létrehozzák a „Túlélők Múzeumát”. A programban résztvevő 50 magyarországi diák és tanáraik egy éven keresztül a „Túlélők Múzeumának” nagyköveteivé váltak és a 2023/24-es tanévben kiegészítették a helyben megszerzett tudásukat, többek között videóinterjúkra épülő digitális tananyagok segítségével, melyek a Schindler által megmentett zsidók élettörténetének részeit tartalmazzák.

A közös szakmai munka során mindenki a saját városa tekintetében az alábbi témákban kutatott: **Zsidó családi és egyéni történetek, Megmentők, Túlélők, Eltűnt helyek, Üzenet az utókornak.** A Zrínyisek feldolgozták Dr. Bernstein Béla főrabbi életét és munkásságát, valamint a Status Quo Ante közösség zsinagógájának történetét. Megkerestük a nyíregyházi botlatóköveket, ellátogatunk a kótaji úti izraelita temetőbe és találkoztunk egy beszélgetés keretében Markovics Gyula bácsival aki az egyik utolsó nyíregyházi holokauszt túlélő. A projekt eredménye a diákok munkájának köszönhetően egy 11 roll up-ból álló utazó kiállítás, amely a brnëc-i eseményekre reflektáló hazai történeteket mutatja be. A molinók angol nyelvű változata a 2025 májusában megnyíló múzeumban kap helyet, míg a magyar nyelvű verzió oktatási programként, utazó kiállítás formájában járja majd a magyarországi iskolákat.

Az Arks kiállítás egyik központi témája a Túlélők. Ezzel kapcsolatban a diákok számára nagyon személyes meghatározó élmény volt, hogy 2024 áprilisában a 80 éves emléknapi keretében iskolánkba látogatott Markovics Gyula bácsi. A beszélgetés jó hangulatban zajlott, Gyula bácsi próbált mindent nagyon részletesen, pontosan felidézni a diákok számára. Szerencsére nem csak elrettentő eseményekről számolt be, hanem arra is hallhattunk példát, hogy voltak jó emberek, akik segítettek neki, amikor 18 évesen a szüleivel Auschwitzba deportálták. A kiállítási anyagunk roll-lapján található egy QR-kód, amit beolvasva el lehet olvasni Gyula bácsi életét, és egy diákunk részletes beszámolóját is a beszélgetésről. A diákok számára a találkozó nagyon hasznos volt, hiszen teljesen más olyan embertől hallani az eseményeket, aki átélte azokat, mint egy történelemtankönyvben olvasni. Gyula bácsi

Az utazó kiállítás

üzenete a diákoknak: szerinte a legfontosabb dolog az életben a szerénység, hogy maradjon mindenki szerény. Ha ezzel rendelkezünk, akkor minden mást is el tudunk érni. Fontos figyelniük arra, hogy kinek mit mondunk, nem szabad semmit sem félvállról venni.

Az Arks utazó kiállítást március 4.-én délelőtt nyitottuk meg a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium Zrínyis galériájában, ahol egy hétig volt megtekinthető. Innen a Roll Up-ok a Luther Márton Kollégiumba, majd a Kossuth Lajos Gimnáziumba kerültek. Március végén a kiállítási anyag Nyíregyházáról Szolnokra utazik és a jövőben a Zachor Alapítványtól emlénapokra, rendezvényekre lehet ingyenesen kölcsönözni.

Az egykori gyártelepen

A projektben való részvétel mellett, hogy nemzetközi jellegénél fogva hatalmas tapasztalatszerzés és megtiszteltetés a diákok, mind az intézmény számára, személyessé teszik a múlt eseményeit, segítenek abban, hogy a diákok egyéni perspektívából, kritikusán gondolkodjanak olyan egyetemes témákról, mint pl. felelősség, sokszínűség, igazság, valamint hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákok érzékenyen viszonyuljanak a történetekhez és fontos, értékes információforrásoknak tekintsék azokat.

Szűcs Róbert
mesterpedagógus; a Zachor Alapítvány Nagykövete
Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium és Kollégium

A szombattartó szövetkezet

1948 Magyarországon a „fordulat éve” volt. Ekkor ragadta meg a hatalmat a kommunista párt, és elindult a gazdaság „szocialista” átalakítása. Ez azt jelentette, hogy a különböző vállalkozásokat lépésről lépésre államosították. Előfordult, hogy a tulajdonos megmaradhatott a vállalat alkalmazásában, akár vezető is lehetett. E sorok írójának a nagybátyja Székesfehérváron jól menő zsák, zsineg, ponyva, vasáru üzletet vezetett mint tulajdonos, és amikor neszét vette az államosításnak, önként felajánlotta az üzletét az államnak. Meghagyták üzletvezetőnek, innen is ment nyugdíjba.

Nem minden vállalkozás sorsa alakult így. Debrecenben egy gombgyártó iparos zsidó ember otthagyta az üzemét, és a családjával kivándorolt, elhagyta az országot. Az üzem dolgozói zömmel zsidók voltak. Az államosítás nehéz helyzetbe hozta a vallásos zsidó embereket, mert a szabadfoglalkozások megszűntével állami, vagy szövetkezeti állást kellett vállalniuk, ahol a szombati törvények megtartása szinte lehetetlenné vált. A debreceni gombgyártó alkalmazottai ezért együtt maradtak, és megalakították a gombgyártó szövetkezetet. A szövetkezet dolgozóinak a többsége zsidó volt. Szombaton nem dolgoztak, a kieső munkaidőt vásárnapi pótolták be. Gelberger Menyhért az egyik alapító tagja volt a szövetkezetnek, a felesége is az üzemben dolgozott. Lajos fiuk már zseni gyermekkorában érdeklődött a gépek iránt, olyannyira, hogy az édesapja kitiltotta az üzemből, ugyanis a gyerek minden gépen dolgozott, és fennállt a veszélye, hogy valami baleset érheti. Mindazonáltal, 7-8 éves korában már az édesanyja munkáját segítette az üzemben. A vállalkozás fejlődött, játékgyártásba kezdtek. Voltak bedolgozók, akik az otthonukban a játékokat alkatrészeikből szerelték össze. A cég működése annyira sikeres volt, hogy a termékeiket sok országba exportálták.

A Gelberger család vallásos volt, a gyerekeknek szigorúan hájderbe (hitoktatás) kellett járni, és a mindennapi imádkozásokat is

teljesíteni kellett. Ha a Lajos gyerek panaszkodott az édesapjának, hogy neki tanulnia kell, amíg a Schwartz meg a Grün gyerek játszik, a Lajos apja

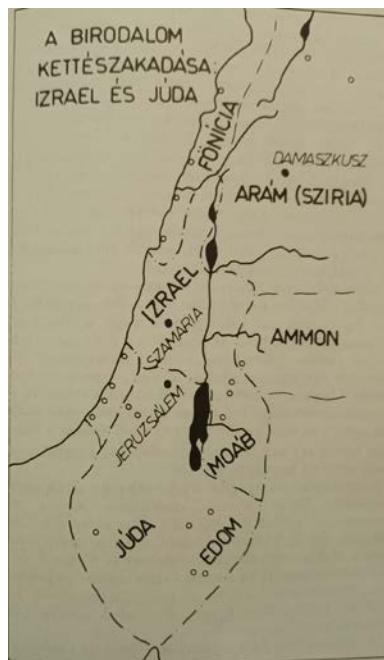
úgy válaszolt, hogy az az ő bajuk. Ahogy Lajos cseperedett, egyre nagyobb érdeklődést mutatott a gépek iránt, és tanulmányait is ilyen irányban végezte. A vallási tanulmányokat sem hanyagolta el. Egy budapesti jesivában tanult két évig, amelyiknek a vezetője Jichak Weisz volt. A jesiva-hallgatók elmaradása után Jichak Weisz sajchetsként a vidéki településeket járta, ahová Lajos gyakran elkísérte. Mindenféle gépészeti munkához ért, esztergályoz, ha kell, motort szerel, autót javít, menetet vág, hegeszt. Katonaként is gépészeti munkákat végzett, mint műhelyparancsnok, őrmesterként szerelt le. Emellett rabbihelyettesi végzettséget szerzett. Ez az ember nem más, mint Gervai Lajos, a Nyíregyházi Zsidó Hitközség rabbihelyettese. Ő a „gépszerelő rabbi”. Nyíregyházára először 1994-ben hívták előimádkozni. A héber kiejtése a klasszikus askenázi kiejtés, és ha e sorok írója őt hallgatja imádkozni, gondolatban visszarepül az időben, amikor gyermekkorában a tokaji zsinagógában a nagybácsiját hallgatta.

1951.XI. hó 9-én kelt Sáfrán Jakab levele, amit az állami illetékeseknek küldött. Ebben írja, hogy bár a Népköztársaság garantálja a vallásszabadságot, de mivel a zsidó emberek többsége az államosítások előtt valamilyen önálló vállalkozásból élt, ezen lehetőségek megszűntével a vallásuk törvényeit betartani nem tudják. Ők is hasznos tagjai szeretnének lenni a társadalomnak, családjukat és magukat munkával szeretnék eltartani, ezért célszerűnek látszik számukra háziipart és olyan szövetkezeteket létesíteni, ahol dolgozhatnak, de a vallásuk előírásait is megtarthatják. És valóban, az országban alakultak is szombattartó szövetkezetek.

Forrás: Gervai Lajos közlései
Glück Gábor

A zsidó nép története

16. Júda

**A kettészakadt birodalom,
Izrael és Júda**

háromszor nagyszabású zárandokünnepen kell mindenkinek, aki teheti megjelennie. Ezzel sikerült Hizkijáhunak Jeruzsálemet és a Szentélyt az egész nép szellemi és a mindennapi élet valóságos központjaként elfogadtatni.

Az ország gazdasági és vallási fellendülése megindult, azonban a nyugalom nem sokáig tartott. Új veszély fenyegetett. Az asszírok által elnyomott és leigázott kis népek egymással szövetségre léptek abban a reményben, hogy közös erővel lerázhadják az asszír elnyomást. Hizkijáhu ehhez a szövetséghez meg gondolatlanul csatlakozott, hiába próbálta őt erről lebeszélni Jesája próféta. Az asszírok elleni szövetség az egyiptomi segítségben bízott. Erről Jesája így beszélt a királynak: „Egyiptomban bízol? Hiszen az törekeny nádszál, ha rátámaszkodsz, eltörik, és megsebzí a kezéd!”

Hizkijáhu semmi esetre sem becsülte alá az asszír veszedelmet. A város falait megerősítette, a Siloáh patak vizét földalatti csatornán át a városba vezettette (ez a korabeli műszaki ismeretek mellett bravúros teljesítmény volt, régészeti kutatások feltárták a csatornát, sőt, a kétirányú fűrés találkozási helyén a munkások által elhelyezett emléktábla szövege is ismert, ez az ún. Siloáh felirat).

Amikor az egyiptomi sereg vereséget szenvedett, Hizkijáhu megpróbálta az asszír királyt, Szanhéribet kibékíteni. Az asszír sereg i.e. 701-ben Jeruzsálem falai előtt állt. Hizkijáhu hiába ígért az asszír királynak aranyat, ezüstöt, ő egyre csak Jeruzsálem átadását követelte. Hizkijáhu már csak Izrael Istenének segítségében bízhatott. A nehéz órákban eljött Jesája próféta, és bátorította Hizkijáhu királyt. Azt tanácsolta neki, hogy semmiképpen ne adja meg magát, tartson ki, és bízson az Örökkévalóban (Jesaja könyve 37,33-35). És ekkor az asszír sereg elvonult Jeruzsálem falai alól, visszatért Mezopotámiába. Hogy ennek valójában mi volt az

oka, máig nyitott kérdés. Feltételezések szerint Babilóniában kitört zendülés volt a visszavonulás oka, vagy az asszír táborban kitört járvány. Olyan elmélet is létezik, hogy akkor az Egyiptomban uralkodó fekete afrikai kusita XXV. dinasztia Sabaka és Sabataka fáraók közös uralkodása idején szembeszállt az asszírokkal, mielőtt azok elfoglalhatták volna Jeruzsálemet. Hizkijáhu dicsősége és népszerűsége fokozódott, hiszen Júda hosszú ideig nyugalomban és békében élhetett.

Nem mellékes körülmény azonban az, hogy Asszíria hatalmas birodalom volt, és a Hizkijáhut a trónon követő fia, Menasse, hogy elkerülje a háborút, mindvégig adót fizetett Asszírriának. A bálványimádás azonban terjedt, amit Menasse nem tudott megállítani. A próféták ezért állandóan szemrehányást tettek neki. A helyzet Jósijáhu trónra lépésével változott meg. Vallásos neveltetése folytán alapos reformokat vezetett be, amelyek mindenfajta idegen kultusz ellen irányultak. Parancsára átvizsgálták és kijavították a Szentély épületét is, amely akkor már több, mint háromszáz éve állt. A helyreállítási és felújítási munkák során találtak egy Tórát, amelynek a tartalma már jórészt feledésbe ment. Amikor a király ezt felolvastatta magának, elhatározta, hogy ő és a nép ezentúl mindent megtart és megvalósít, amit a Tóra tanít.

Jósijáhu uralkodásának utolsó évében komoly politikai változások történtek, új nagyhatalom kezdett felemelkedni a Kelet világában, éspedig Babilon. Minden Asszíria által leigázott nép, így Júda is, örömmel fogadta a hírt. Amikor Babilon háborúba keveredett Asszírriával, Jósijáhu az asszírok megsegítésére siető egyiptomi hadat nem engedte át országán. Jósijáhu elesett az Egyiptommal folyó harcban. Egyiptom Jojakimot ültette a trónra, és komoly hadisarcot rótt Júdára. Babilon végül legyőzte az asszírokat, de nem a várva várt szabadságot hozta el a korábban asszír igában szenvedő népeknek, hanem most ő taszította azokat szolgaságba. Júda harc nélkül megadta magát. Az Egyiptom és Babilon közötti háborúban Jojakim, Jeremiás próféta intelmei ellenére fellázadt Babilon ellen. I.e. 597-ben Nabukodonozor, Babilon királya elfoglalja Jeruzsálemet, az előkelő családok tagjait, a kézműveseket, mesterembereket, írástudókat Babilonba hurcolja. Jeremiás levelet intéz az elhurcoltakhoz: „Isten hetven év múlva visszavezet benneteket, addig is keressétek annak a városnak a jólétét, ahová száműzték benneteket”. Nabukodonozor a Szentélyt, a királyi palotát kirabolja, a királyi trónra Cidkiját, Jósijáhu másik fiát ülteti. Júdea azonban nem vált babiloni tartománnyá.

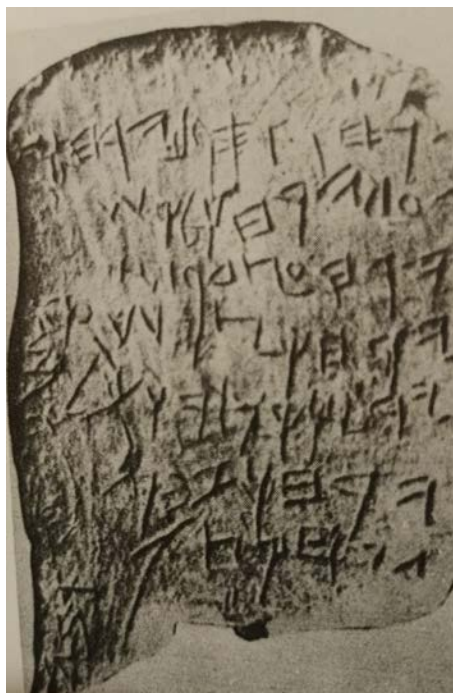

Babilon

Olyan állam lett, amelyik Babilon alárendeltségében annak adót fizetni köteles, de saját királya kormányozza.

Mindaddig, amíg Egyiptom és Babilon között nem tört ki a háború, Júdában béke honolt. Cidkija megfizette az adókat, nem gondolt felkelésre. Amikor azonban Egyiptom ígéretet tett, hogy támogatni fogja a felkelést Babilon ellen, felülkerekedett az a párt, amely már régóta követelte a lázadást. Cidkija i.e. 589-ben első ízben nem fizette meg Babilonnak az adókat, ezzel megadta a jelet a felkelésre. Jeremiás éppen ettől, és az Egyiptommal való szövetségtől óvta a királyt. Jeremiás szavait elutasítják, őt magát börtönbe vetik, mert úgymond „el-lankasztja a harcosok szívét”. Régészek Láchisban (dél-nyugat Izrael) találtak egy cserépre írt levélgyűjteményt, amelyen név szerint említik Jeremiást, és a vád, miszerint „a próféta elgyengíti a harcosok kezét” szó szerint szerepel.

Nabukodonozor igen gyorsan megveri az egyiptomiakat, i.e.587-ben már Jeruzsálem falait ostromolja. 586 nyarán hősi harc után elesik a város, vele együtt elpusztul a Salamon által építtetett Szentély. A pusztulás évfordulója, év hónap 9. a mai napig a legnagyobb zsidó gyásznap. Jeremiást Nabukodonozor börtönben találja, ezért barátjának tekinti, és szabadon bocsátja. A próféta egy darabig elkíséri a száműzetésbe indulókat és vigasztalja őket. Visszatérve az idős próféta megvásárolja egy elszegényedett rokona földjét, hogy az élet folytatására ösztönözzön másokat.

A gezeri naptár óhéber írással

Nabukodonozor helytartónak Gedalját nevezi ki. Az élet a megmaradtak körében lassan kezd megindulni, amikor is i.e. 583 szeptemberében szélsőséges lázadók meggyilkolják Gedalját. Nabukodonozor bosszúhadjáratot indít, de a lázadók gyáván Egyiptomba menekülnek, magukkal hurcolva az agg Jeremiást. A próféta és a csoport későbbi sorsáról nem tudunk, csak hozzávetőleg háromszáz évvel későbből van hír egy Egyiptom déli részébe, a Nílus egyik szigetére betelepült zsidó katonai bázisról az úgynevezett „elephantinei papiruszok” jóvoltából. Az összefüggésnek valószínűleg minden alapja megvan.

Nabukodonozor visszatért Jeruzsálembe, és elhurcolta a még megmaradt zsidókat. Ezzel minden remény szétfoszlani látszott, szinte teljessé vált Júda lakosságának idegen földre való hurcolása: a babiloni fogáság. Mindez mégsem csupán tragikus és komor befejezés, hanem egy más történelmi fejlődésnek a kezdete is.

Glück Gábor

Források: Jacob Allerhand: A zsidóság története
Hahn István: A zsidó nép története

Henry Trocmé Aubin: Jeruzsálem megmentése

Térképek: Hahn István: A zsidó nép története

Gezeri naptár, kép: Jacob Allerhand: A zsidóság története

A Pick család és a szalámi

Pick szalámigyár egykor

Pick Márk az 1860-as években alapította a vállalkozását, gabonakereskedelemmel és paprika őrléssel foglalkozott a cég. Telente, hogy a holt szezon kihasználják, szalámit készíttettek (ezért téliszalámi a neve). Olasz gesztenyesütők jöttek Szegedre, hogy télen is keressenek egy kis pénzt. Ők értettek igazán a szalámihoz, és Pick alkalmazott olasz sza-

lári-mestert. A gyártás felfutott, sok országba exportáltak, egyre bővült a cég. Pick Márk az 1900-as évek elején meghalt, az özvegy, majd a fiai vezették a gyárat. A két fiú, Jenő és Móríc nem tudtak megegyezni, végül Jenő kifizette Mórícot, és övé lett a cég, ami tovább szárnyalt Jenő szakszerű igazgatása alatt. Nemzetközi kiállításokon rendre nyerték a díjakat. Móríc Ausztriába ment, húsüzemet alapított, de a náciizmus előretörése miatt hazajött. Nem úszta meg, koncentrációs táborban végezte be az életét. Jenő Budapesten bujkált, svéd menlevéllel túlélte a háborút. A háború után visszament Szegedre, újraindította a gyárat. 1948-ban az új munkásigazgató bemutatta neki a megbízólevelét, és Pick Jenőt kikísérték a gyárból. A gyerekei támogatták külföldről, szegényen halt meg 1968-ban Budapesten. A Pick leszármazottak 1994-ben pert indítottak a névhasználat miatt, jogdíjat szerettek volna kapni, hiszen a cég a Pick név alatt működik. A pert elvesztették. Az ítélet indoklása szerint a márkanév már olyan régen van használatban, hogy az már elvált a család nevével. Így a jogi érvelés. Az erkölcsi ítélet megalkotása legyen a kedves Olvasó joga.

Glück Gábor

forrás: Szegedma weblap, Szabadpecs weblap
a kép forrása: Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Mi van vele...

Heisler András 2013-2023-ig volt a Mazsihisz elnöke és ezalatt az időszak alatt igyekezett minden tehetségével a zsidó közösséget szolgálni. Tette mindezt nyolc évig pro bono, társadalmi munkában, 2 évig pedig tiszteletdíjjal, napi 14 órás munkarendben. Mindez csak azért fontos, mert ennek a 10 éves korszaknak a „pörgését” követően valamit kellett csinálnia, a hirtelen érkező „semmittevésbe gyorsan belehalnék” - mondotta. Az elmúlt 10 esztendő azonban adott annyi hitelt a számára, hogy több megkezdésből ki tudta választani az Erzsébetvárosi Önkormányzat által alapított Erzsébetvárosi Zsidó Örökségért Alapítvány (továbbiakban hívjuk úgy, hogy Csányi5) ajánlatát.

Kelet-Magyarország, Nyíregyháza mindig fontos helye volt a honi zsidóságnak. Ma is azon vidéki közösségek közé tartozik, ahol rendszeres hitélet van, ezért a Sófár felkérése különösen fontos volt számomra.

Az Erzsébetvárosi Önkormányzatnak az egykori budapesti gettó területén van egy fantasztikusan felújított 150 éves bérháza, amit a zsidó örökség szolgálatába állítottak, mintegy hét esztendeje. Miután az önkormányzat kinevezett az alapítvány kuratóriumi elnökének, megállapodást kötött a Csányi5-tel és alapítványunk megkapta az egész ház használati jogát, tokkal-vonóval, minden terhével, a villanyszámlától, a ház karbantartásán keresztül a munkavállalók feletti munkáltatói jogokig. Természetesen az alapító önkormányzat meghatározta alapfeladatainkat, a fő célokat: a zsidó örökség és kultúra ápolása mellett politikamentes működéssel a zsidó közösség életének aktív részévé válni. Az Önkormányzat költségvetése külön soron támogatja működésünket, de elvárás a saját források megteremtése is.

Számomra kihívás volt a Mazsihisz mamut szervezete után egy egészen más nagyságrendben dolgozó, civil szervezet vezetése. Szerencsém volt, mert a hat év működési rutinnal rendelkező Csányi utcai stáb - élükön a vezetőikkel - rengeteget segített abban, hogy az új, immáron független működés kereteiben is helyt tudjunk állni. A Zsidó Közösségi Fórum felvette tagjai közé a Csányi5-öt és munkánk során folyamatosan kooperálunk más zsidó civil szervezetekkel, s pályázunk, ahol csak lehet.

S most néhány szó a Csányi utca 5-ről, magáról a házról. Egy emeletes, körfolyosós, belső udvaros bérház -picit hasonlatos születésem és első 24 évem lakhelyéhez. Az 550 m²-es épület öt egy-séget tartalmaz:

- az egykori udvarból kialakított, üvegtetővel lefedett átriumot,
- egy remek kis-galériát,
- a Hirtz Kávéházat (nyitva tartás 14:00-18:00-ig, illetve a programjainkon),
- az emeleti lakásokban az Erzsébetvárosi Történeti Tárat, és
- a tetőtéri beépítésben, az irodákat.

A Csányi5 munkája ebben a varázslatos, sokfunkciós térben zajlik. Az **Átrium** a legnagyobb tere a háznak. Zenei, kulturális és közösségi programokat szervezünk oda. Az elmúlt hónap egyik kiemelkedő eseménye volt pl Mácsai Pál estje, telt házzal fergeteges előadással. A másik csoda, az úgynevezett Márai maraton, ahol Hegedűs D. Géza és Takáts Andrea – két remek színész – előadásában ismerhettük meg Máraiék emigrációjának történetét, s ezen keresztül a magyar irodalom, a magyar történelem háborút követő vibrálását követhettük nyomon. Három részes produkció, három egész estés előadás egy héten belül: nem akármilyen vállalkozása a művészeknek, de talán a telt házat hozó közönségnek

sem. A sort folytathatnám könyvbemutatókkal, gasztronómiával: aktuális programjaink a www.csanyi5.hu honlapon megtalálhatóak.

Galériánk kortárs képzőművészeknek ad helyet, főként olyan kiállításoknak, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a zsidósághoz. Győri Marci, vagy Gerlóczi Sári kiállításainak megnyitóján alig fértünk el a házban, de galériánk rendszeres vendégei a magyar fotóművészek, vagy a zsidósággal kapcsolatos kiállítások is. Tervezzük a Mazsihisz vidéki tagszervezeteinek bemutatkozását házunkban, remélve, hogy partnerságra találunk.

A **Hirtz Kávéház** délutáni nyitvatartása igazodik működési rendünkhöz. Délelőttönként ugyanis iskolai csoportok látogatnak bennünket. A meghitt épületrész egy viszonylagosan zárt terület, így jelentősebb forgalmat programjaink időszakában tudunk realizálni. Délutánonként már vannak törzsvendégeink, akik a kávéházunk nyugalma, a csendes elmélyülés lehetősége miatt keresnek fel bennünket.

Állandó kiállításunk témaválasztása unikális. Míg számos zsidósággal foglalkozó múzeum a holokauszttal, vagy magával a zsidó vallással foglalkozik, a Csányi utca 5 a századfordulós zsidó élettel, az értékképzéssel és a zsidó- nem zsidó szimbiózissal foglalkozik. A körfolyosóról nyíló lakások korhű berendezései remek háttérrel nyújtanak rendhagyó történelemórák megtartására (délelőttönként), de a délutáni látogatók számára is maradandó élményt nyújt a szüleik, nagyszüleik által használt eszközökkel való találkozás. A sparhelt, a zsírosbödön, a kávépörkölő edény,

vagy éppen egy „falikút” látványa sokakban ébreszt emlékeket. Jelenleg az első emeleti Erzsébetvárosi Történeti Tár fejlesztésén dolgozunk: a lakásbelső statikus bemutatása mellett olyan interaktív funkciókat kívánunk beépíteni, melyekkel a kiállításunk még vonzóbbá válik.

Nos, ennek az alapítványnak vagyok a kuratóriumi elnöke, s mivel stábunk összesen 8 főt számlál, aktív, az operatív munkába is részt vevő vezetőként dolgozom. Jól érzem magam.

Közben a tíz éves elnökségem nyomán rendszeresen kapok különböző felkéréseket, vagy éppen meghívásokat. A közélet – így politika mentesen - sem hagy unatkozni. Magyarország EU tagságának évfordulóján egy keresztény folyóiratban vitaindító cikk jelent meg. A következő számhoz felkérést kapott Bod Péter Ákos, Jeszenszky Géza és jómagam, írjuk meg gondolatainkat a vitaindító cikkről, illetve arról, hogyan látjuk, milyen irányba halad Magyarország. A válaszaink olyan jól sikerültek, hogy betiltották a folyóirat számának terjesztését és a főszerkesztőt azonnali hatállyal menesztették.

Ennél sokkal pozitívabb történet volt egy washingtoni meghívás. A Rodef Shalom zsinagógát alapító Berkovits László halálának 3. évfordulójának megemlékezésére kaptam meghívást, a magyarországi zsidóság közelmúltjáról és jelenéről kértek tőlem egy előadást.

Olyan személyt kerestek, aki egyrészt szemtanúja volt az eseményeknek és aki az elmúlt tíz esztendőben következetesen és hitelesen (számukra mindenképpen) vezette a magyar zsidóság képviselőjét ellátó Mazsihiszt. A washingtoni meghívásnak eleget tettem és 120 fő érdeklődőt próbáltam elvarázsolni kelet-európai akcentusom minden bájával (megjegyzem telt ház volt, és sikerült).

Ha hívnak, részt veszek magyarországi megemlékezéseken, előadást tartok keresztény-konzervatív egyesület felkérésére és a maradék időmben élvezem az öt unokám társaságát. Figyelem egykori szervezetem aktivitását. Van, mikor örömmel, máskor kicsit riadtan – de úgy tartom helyesnek, ha véleményemet maximum magánbeszélgetések során fejtem ki, s hagyjam, hogy az új vezetés találja meg a maga útját.

Hát így néz ki egy egykor volt elnök élete. Soha rosszabbat és kívánom, hogy közösségünk vezetői megbízatásuk lejártá után hozzám hasonlóan találják meg a módját annak, hogy akár önkéntesként, valamilyen formában aktívak lehessenek a magyar zsidóság életében.

Köszönöm az érdeklődést.

Heisler András

HITKÖZSÉGI HÍREK

Färber György, dr Szepesi Andrásné, Fényes György

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség 2025. április 30-án tartotta tisztújító közgyűlését.

A közgyűlés elfogadta az előző évi zárszámadást és a 2025. évi költségvetést.

Ezután került sor a tisztségviselők megválasztására.

A szavazás a következő eredményt hozta:

Elnök : Färber György
Alelnök : Fényes György
Vezetőségi tag : Dr. Szepesi Andrásné

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet Kertész Gábor hittestvérünknek a „Sófár” újság odaadó és színvonalas szerkesztéséért.

Sajnálattal vesszük tudomásul, hogy a jövőben már nem számíthatunk a munkájára.

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség Vezetősége

Forrás: utazitzthon.hu

Temetői nyitvatartás

A vasárnapi és pénteki nyitvatartás évszaktól függetlenül 9.00–12.00-ig. Hétfőtől csütörtökig április 01. és október 14. között 9.00–16.00-ig, október 15. és március 31. között 9.00–12.00-ig látogatható. Zsidó és állami ünnepeken zárva van, az állami ünnepeken vagy a hivatalos nyitvatartási időtől eltérő időpontokban a temető gondnokával történő megállapodás alapján látogatható.

Csalószki István temetőgondnok elérhetősége: 06-20-4977-532

SÓFÁR

a Nyíregyházi Zsidó Hitközség folyóirata

Postacím: 4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 6.

E-mail: nyirsofar@gmail.com Tel./fax: (36)-42-417-939 Web: www.sofar-ujzag.hu

Tördelés, nyomtatás: Gprint Iroda (4400 Nyíregyháza, Szarvas u. 37/A)

Számlaszám: OTP 11744003-20331427

Lapalapító és fotók: Tóth-Ábri Péter

Szerkesztő: Glück Gábor

Felelős kiadó a Nyíregyházi Zsidó Hitközség

A MAZSIHISZ technikai száma 0358

A lap MAZSÖK támogatásból valósult meg.